

A szlovákok kulturális szervezete a Matica slovenská

A múlt

A Matica slovenská története két fejezetre osztható, hiszen az els megalakulás után megszüntették és több év után alapították újra.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában él szlovákok vezet politikusai 1861-ben Turócszentmártonban memorandumot bocsátottak ki, amelyben követelték az alapvet kisebbségi jogok megadását az itt él a szlovákság számára.

Az els Matica slovenskát 1863. augusztus 4-én alapították meg Turócszentmártonban, I. Ferenc József beleegyezésével, az egyetlen olyan szlovák szervezet volt, amely alapszabállyal rendelkezett. A császár nem engedélyezte a Maticának az aktív politizálást. Kulturális szervezetként m ködött. feladata volt a kultúra, nyelv és hagyományok terjesztése, valamint a nemzetébresztés. A szervezet példaképe volt a Matica Srpska és a Matica eská.

A matica szó szerb eredet , melynek jelentése anyácska.

A szervezet támogatta az amat r színjátszó köröket, népi kultúrát, saját kiadásában szlovák nyelv tudományos folyóiratot jelentetett meg. Fennállása idején évente három-négy könyvet adott ki, és egy kalendáriumot. A könyvek szépirodalmi, történelmi tárgyú kiadványok voltak, természetesen nem hiányzott egyikb l sem a magyarellenesség.

Egy vizsgálat következtében, amely a szlovák gimnáziumok és a Matica slovenská magyarellenességét igaznak találta, 1875-ben Tisza Kálmán belügyminiszter rendelettel betiltotta, megszüntette a Matica slovenskát.

Ezután 1919-ig a szlovákoknak nem volt hivatalos kulturális szervezete, majd csak 1919-ben alapították meg újra, szintén Turócszentmártonban, hivatalosan a megalakulást 1919. augusztusában tartották meg. A Csehszlovák állam a Matica slovenská teljes, elkobzott vagyonát vissza adta a szervezetnek.

1990-t l a szervezet elnöke Jozef Markus (akinek családja 1947-ben költözött át Szlovákiába a csehszlovák-magyar lakosságcsere idején).

A jelen

A Matica slovenskának több szervezete van:

- Kulturális, Információs és Tagsági vezet ségek
- Szlovák Nemzeti Könyvtár
- A Nemzeti Kultúra Emlékm ve
- Szlovák Irodalmi Egyesület
- Szlovák Történelmi Egyesület
- Matica slovenská Archívum
- Matica slovenská nemzetiségek közötti kapcsolatok központja
- Külföldön él szlovákok múzeuma
- A Matica slovenská külföldi információs és kulturális központja külföldön
- A Matica slovenská kiadója
-

A Matica slovenská feladata többek között a külföldön él szlovákokkal való kapcsolattartás, a külföldön megjelent szlovák könyvek, lapok archiválása, igazgatja a nemzeti könyvtárat.

A Matica slovenská szlovák kulturális közjogi és tudományos intézmény, melynek székhelye Turócszentmártonban van, a szervezet ma is leginkább széls séges nézeteir l ismert.

A hazai rendezvényei mellett támogatja a magyarországi szlovák kisebbséget is. Szlovákiában több mint 450 helyi szervezete és körülbelül 60 ezer tagja van.

A szervezet az elmúlt id ben a magyar nemzetiség ek körében széls séges megmozdulásai miatt került a középpontba. Emlékezetes a komáromi Matica slovenská székházán felállított szoborcsoport felszentelés - 2003. július 5-én, amelyre a szervezetnek nem volt engedélye, mivel a m emlékek számító épületen bármilyen javításhoz engedély szükséges. Nem zavarta a Matica tagságát az sem, és a jelenl év egyházi f méltóságokat sem, hogy a Hlinka-gárda örökségét felvállaló Slovenská pospolitost (Szlovák Testvériség) nev szervezet tagjai fekete egyenruhába felöltözve fehér kett s kereszttel a nyakukban is részt vettek az ünnepségen.

Mindezekon túltett a 2005. július 5-én megszervezett „ünnepség”, (amely Cirill és Metód napja és államünnep Szlovákiában) Komáromban, ahol magyarellenes tüntetést szerveztek, és magyarországi ellentüntet k is megjelentek. Mindezek után a Matica slovenská sajtóosztálya sajnálkozását fejezte ki, egy nyilatkozatban: „A Matica slovenská 1990 óta azon fáradozik, hogy a szlovákok és magyar nemzetiség polgárok között jó együttélési lehet séget teremtsen.” Ezzel a mondattal kezd dik a sajtóhír, és ez annak ellenére, hogy az általuk, a Szlovák Testvériség nev szervezettel közösen szervezett tüntetésen, megemlékezésen a neonáci, fasiszta uniformisra hasonlító egyenruhát visel szlovák fiatalok Szlovákia a miénk és Magyarok az Ural mögé mondatokat kiabáltak. Érdekes kérdés az is, hogy miért éppen Rév-Komáromban tartotta meg magyarellenes tüntetését a szervezet, erre a sajtóban megjelent hírek szerint azért itt került sor, mert a komáromi városvezetés nem engedélyezte a Cirill és Metód szobor felállítását, amelyr l pár sorral feljebb már írtam.

Neszméri Csilla